Nyt fra ASSISI-KREDSEN

November 2018 nr. 97

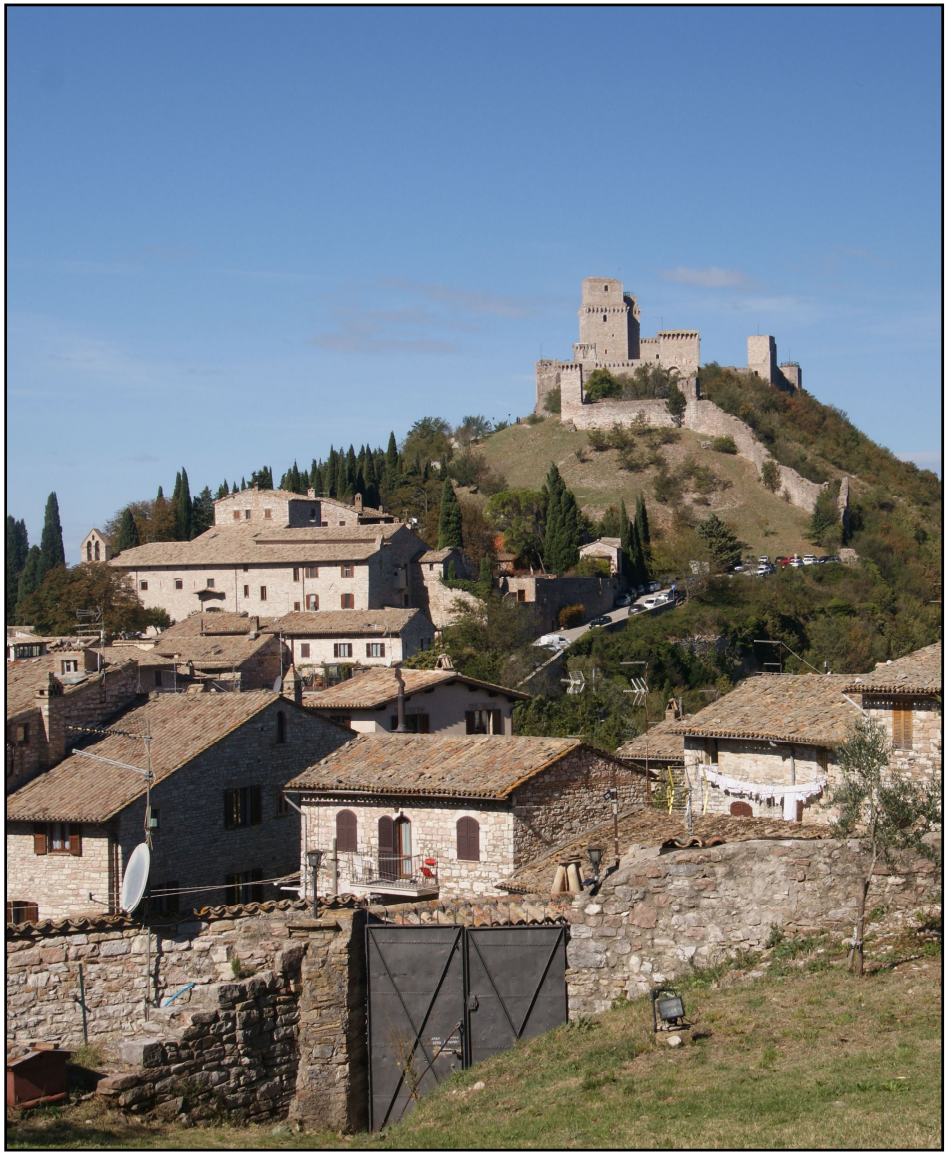

INDHOLD:

Efterårsmøde om Clara	*side 3*
Tanker om helgener	*side 4*
Efterårsrejsen til Assisi	*side 6*
At finde mening i det anderledes	*side 13*
Turen til Helsingør	*side 15*
Frans i litteraturen (2)	*side 16*
Broder Jakobs livsvej	*side23*
Bestyrelsen	*bagsiden*

ASSISI-KREDS DATOER

- 24. november 2018: Efterårsmøde i Vejleå Kirke, Ishøj:
  Lissie Lundh: Den hellige Clara
- 23. februar 2019: Årsmøde
  Charlotte Rørth: "Hun mødte Jesus - som så mange andre, men hvordan lever man med oplevelserne?
- 31. maj - 8. juni 2019:
  Rejse til Assisi - fuldtegnet
  (henv. Gunnar Bach Pedersen)
- 6. - 9. september 2019:
  Weekendtur til Vadstena
- 28. sept. - 6. okt.
  (forbehold for nøjagtige datoer)
  Rejse til Assisi
  (henv. Susanne Gram Larsen)

Korte meddelelser

Assisi-Kredsen har skiftet bank. Fremover er kredsens bankkonto i Arbejdernes Landsbank med **reg. nr. 5361 konto nr. 0262776**. Hertil betales kontingent fremover. Vi forventer i øvrigt, at det i forbindelse med kontingentbetaling for 2018 bliver muligt at tilmelde betalingen til automatisk betaling via PBS.

Betaling af rejser sker fortsat på kredsens rejsekonto reg. nr. 0400 konto nr. 4016770359.

Der er ikke noget program i dette blad for **forårsrejsen 31. maj - 8. juni**, da der har været så mange, der har henvendt sig på forhånd, at den er fuldtegnet med 30 deltagere. Vil du på venteliste, kan du finde programmet her http://assisi.dk/Nyt/Assisirejse-foraar2019.pdf og tilmelde dig her http://www.assisi.dk/mail/foraarsrejse.php.

Efter ønske fra årsmødets deltagere arbejder vi videre på at arrangere en **weekendtur til Vadstena**.
Det bliver fra 6.-9. september 2019.
Vi forventer at kunne præsentere programmet i næste nummer af Nyt fra Assisi-Kredsen.

Efterårsmøde 24. november

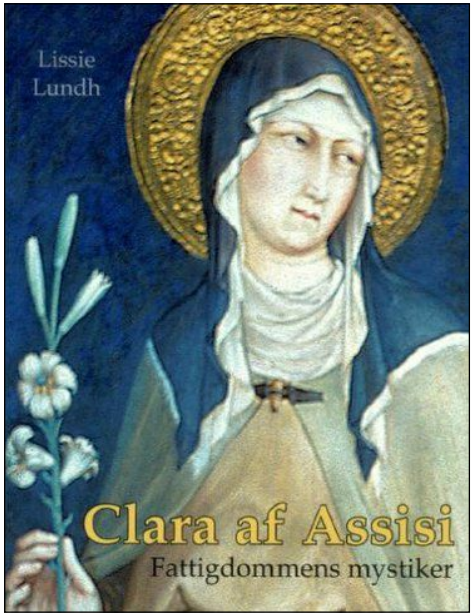

Assisi-Kredsens efterårsmøde afholdes lørdag d. 24 november kl. 11 i Vejleå Kirke, Ishøj Boulevard 1, Ishøj

Vi får besøg af
Lissie Lundh,
forfatter til bogen
Clara af Assisi, Fattigdommens mystiker
http://www.lissielundh.dk/ClaraAssisi.html

Program for dagen:

- gudstjeneste
- i forlængelse af gudstjenesten en indføring i kirkens glasmalerier.
- Frokost
- Foredrag
- Kaffe

Det er som sædvanligt muligt at handle i kredsens bogbod

Mødeafgift inkl. frokost og kaffe 150 kr.
Man skal ikke tilmelde sig i forvejen.

Hvordan du finder Vejleå Kirke:

Offentlig transport: Tag til Ishøj st. (S-tog A, busser 300S (bl.a. fra Glostrup st) og 400S (bl.a. fra Høje Taastrup st) gå fra stationen ind gennem Ishøj Bycenter, foran Bilka drej til højre ud af centret, følg stien langs parkeringspladsen frem til kirken.

Bil: Kør fra motorvej ved afkørsel Ishøj, kør til venstre ad Ishøj Stationsvej, kør forbi kirken og drej ind ad indkørslen til Bilka. Tag første frakørsel i rundkørslen og følg Ishøj Centervej til efter svinget. Her er der indkørsel til højre til parkeringshus. Porten åbner automatisk. Fra parkeringshuset trappe op til kirkepladsen.

Tanker om helgener fra en folkekirkepræst

af Gunnar Bach Pedersen

Kære medlemmer!

Traditionen tro er der en hilsen fra formanden i årets sidste nummer. Og det bliver dette her, og jeg sidder og skriver denne hilsen aftenen til Allehelgens søndag.

Allehelgens søndag? Jamen er det ikke sådan, at Luther afviste alt det med helgener? Og hvad så med os i Assisi-Kredsen som på trods af vores forskellige kirkeretninger er optaget af netop en helgen, Frans af Assisi?

Det er da vistnok rigtigt, at vi i folkekirken ikke beskæftiger os så meget med helgener. Og Allehelgens søndag bruges ikke så meget til at mindes kirkens store mænd og kvinder som til at mindes dem, vi hver især har mistet.

Men hvad er en helgen? Når den katolske kirke anerkender et menneske som helgen, så skyldes det primært det liv, som de har levet, det kristne vidnesbyrd, som deres liv har været. Men derudover er det et krav, at der efter deres død er sket undere gennem den pågældende. Det betragtes som den himmelske underskrift på den pågældendes helgenværdighed.

Helgenkåring på Peterspladsen okt. 2018

En hel del helgener er blevet udstyret med en form for portefølje, har fået et særligt ”embede”; det bliver dem, man henvender sig til, hvis man kommer i bestemte problemer, får bestemte sygdomme eller lignende.

Og der har vi årsagen til, at reformatorerne var kritiske overfor det med helgenerne. De syntes, at helgenerne blev skubbet ind mellem os og Gud. Og overfor det fastholdt de, at der kun er én formidler mellem Gud og mennesker, nemlig Kristus. I det lutherske bekendelsesskrift, den augsburgske bekendelse står der: *”Men skriften lærer os ikke at anråbe de hellige eller bede de hellige om hjælp, fordi den fremstiller Kristus for os som den eneste midler, forsoning, yppersteepræst og talsmand.”*

Men den samme bekendelse afviser ikke, at der findes helgener. Og i den danske kirkes historie har man indtil for godt 100 år siden ikke haft problemer med at kalder kirker Skt. Matthæus, Sankt Jakob, Sankt Paul osv. Ligesom også bibeloversættelserne satte et ’sankt’ foran navnet på forfatterne til de nytestamentlige skrifter. Og Sankt Hans og Sankt Mikkel var helligdage.

For selvfølgelig var der mennesker, som gennem deres liv og deres gerning på en særlig måde havde rakt troen videre til senere slægtled, som havde være med til at gøre den troværdig.

Og sådan er det også for mig. Og når jeg interesserer mig for Frans af Assisi, så er det gennem det vidnesbyrd, hans liv har været, ikke om man efter hans død har kunne knytte mirakler til hans navn.

Og da jeg tilfældigvis i Rom fik lejlighed til at være tilstede ved helgenkåringen af den myrdede ærkebiskop fra El Salvador, Oskar Romero, så fandt jeg det dejligt, at det på den måde blev fremhævet, at han var et forbillede for os som kristne.

Og dette syn på helgener har jeg også mødt i den katolske kirke. Jeg hørte en allehelgensprædiken af en italiensk ærkebiskop over saligprisningerne fra bjergprædikenen. Den handlede ikke om kirkelige supermænd, men om at det afgørende er, at Gud priser små og svage mennesker salige.

Og et andet eksempel: En kendt italiensk Fransforsker kritiserede i et foredrag, at kirken efter Frans død hurtigt havde ændret billedet af ham fra en, man skulle efterligne, til en, som man skulle beundre. Frans skulle efter hendes mening ikke beundres, han skulle være et eksempel til efterfølgelse.

Og her siger hun jo netop det samme som den lutherske bekendelse: ”*Om helgendyrkelsen lærer de, at der højtideligt kan tales til de helliges ihukommelse, for at vi kan efterligne deres tro og gode gerninger”.*

Lad os fastholde, at der har været mennesker, som kan inspirere os til at leve bedre som kristne. Og derfor interesserer vi os i Assisi-Kredsen for Frans.

Mange hilsener til alle i kredsen!

Fred og alt godt!

Gunnar Bach Pedersen

Beretning fra ASSISITUREN - Efteråret 2018

v. Ida Kongsbak

For første gang var vi, Hans og jeg, med på én af Assisi-Kredsens berømte ture til Assisi!

Det var en meget stor oplevelse. Lige fra vi blev modtaget i lufthavnen af Susanne, Gunnar, Frederik og Marianne, var vi i meget omsorgsfulde og kompetente hænder! Vi var vildt imponeret over, at Susanne endog sørgede for at få os tjekket rigtigt ind! Alt på rejsen var bare så fint tilrettelagt med tilpas program og tilpas tid til pauser og til at gå lidt rundt på egen hånd! En stor TAK til jer, der har arrangeret turen!

Én af turens gode oplevelser var at bo i klostret hos Alcantarine-søstrene! Fint at mærke det stærke bånd mellem Assisi-Kredsen i Danmark og søstrene i klostret, og i det hele taget at mærke roen og den kærlige ånd, der er i klostret! Og dejligt med den enkle, men velsmagende og veltilberedte mad, vi fik. Og at bo på enkle, rene værelser! Her mærkede vi vel lidt af Frans’ ånd?

Jeg beretter ikke om hver dags aktivitet, men fortæller om mødet med vigtige begivenheder i Frans’ liv, og gode oplevelser for mig på turen!

Sådan har jeg hørt historien om Frans` kaldelse:

Frans fik i en drøm at vide at *det han hadede ville han komme til at elske, og det han elskede ville han komme til at hade.* Han undrede sig over sin drøm – men en dag hvor han kom ridende, så han en spedalsk – i første omgang ville han vende hesten og ride den anden vej, men så kom drømmen til ham, og han fik den indskydelse, at han skulle give penge til den spedalske. Og han nøjedes ikke med at række pengene til den spedalske, men han tog hans hånd og kyssede den. Der skete det forbavsende, at Frans, idet han kyssede den spedalske, fik en vældig fornemmelse af glæde og varme indeni – og han forstod, at det var Guds nærvær og velsignelse, han mærkede! Han mærker, at i det at blæse på al værdighed og sikkerhed og komfort – og vise barmhjertighed og kærlighed mod én af de mest udstødte – i det var der velsignelse. I det mærkede han Guds nærvær.

(Jeg minder lige om, at spedalskhed, som jeg kender lidt fra Tanzania, var smitsomt, og at en person, der var spedalsk, sikkert var rigtig ulækker at se på og at lugte til! Tilbage på denne tid var det endog sådan, at en spedalsk faktisk blev regnet som død – der blev holdt begravelsesmesse over de spedalske, og så blev de sendt til et område, hvor de skulle passe sig selv.)

Gennem hele sit virke viste Frans en særlig omsorg for de spedalske, og fastholdt et liv i fattigdom i solidaritet med datidens fattige og udstødte! Den dag i dag går Franciskanerne med et reb om livet – ikke noget bælte – de tre knuder på rebet symboliserer: kyskhed (cølibat), lydighed og fattigdom!

Frans var meget radikal i at give afkald på ejendom. Han bryder med sin velhavende far, og foran biskoppen og folket klæder

han sig nøgen, for at give sin far alt sit fine tøj tilbage! Fra den dag går Frans i datidens almindelige fattigmandsdragt – en enkel kjortel og kun med et reb om livet! Da Frans fra benediktinerne får tildelt en plet jord med en lille forfalden kirke i Portiuncola, nægter han at være ejer. Han ønsker kun, at han og brødrene skal være lejere. Den dag i dag betaler Franciskanerne leje for Portiuncula – en leje der består i en kurv fisk årligt!

Denne lille kirke ses i dag inde den store kirke Santa Maria degli Angeli fra det 16. århundrede!

Portiuncula var for Frans og brødrene det sted, de i mange år vendte tilbage til, når de havde været ude på deres missionsrejser. Det var her, Frans ønskede at dø, så da han mærkede, at døden nærmede sig, bar brødrene ham ned til Portiuncula, hvor han døde meget syg og svag 45-46 år gammel! Det hedder ikke, at Frans døde, men han forlod denne verden for at blive taget til hjem til Gud!

En legende fortæller, at Frans i et syn bad til Gud om at alle mennesker, der bekender og angrer deres synder, og besøger kirken i Portiuncula, skal få fuld tilgivelse for alle deres synder. Gud siger ja til Frans bøn – det bliver senere godkendt af paven, dog med den tilføjelse at det kun er dem som besøger kirken d. 2. august hvert år, at der loves fuld tilgivelse!

Et af højdepunkterne for mig, var besøget i denne lille kirke. Her tror jeg, at jeg fornemmede Frans ånd mest intenst! Lige så stærkt står besøget i San Damianos kirke og kloster!

I en lille bog om San Damiano hedder det:

En dag i efteråret 1205 ventede vor Herre på Frans.

En morgen i april 1211 bød vor Herre Klara og hendes første søstre velkommen.

Det var disse møder, der satte gang i Frans´ og Klaras kristne livsforløb!

Bror, søster. Måske vil Gud møde dig her i dag! Må din tro være stærk og må Gud give dig fred!

San Damiano-krucifikset

Krucifikset her så vi flere steder i Assisi. Det hang oprindeligt i den lille San Damiano kirke. Foran dette krucifiks var Frans i bøn, da han hørte Gud tale til sig: "Frans, gå og restaurer min kirke"! Frans forstod dette helt bogstaveligt, at han skulle sørge for at denne faldefærdige kirke blev restaureret!

Han gik i gang med at samle penge ind til kirken. Han tog af sin fars varer og solgte dem. Han solgte også én af faderens heste og bragte pengene til kirkens præst! Det bliver begyndelsen til det konsekvente brud, Frans gør med sin far! Kaldet til Frans var ikke bare at genopbygge den lille kirke, men at være med til at forny hele den katolske kirke! Det nye i Frans' forkyndelse er, at han altid forkynder GLÆDE! (sagde broder Theodor!)

Senere bliver det her, Klara og hendes søstre kommer til at holde til.

Det var også her at Frans skrev solsangen! Det gjorde han i 1225 – altså året, før han døde. Da er han allerede meget syg. Han er næsten blind og har smerter efter de stigmata han havde fået året forinden, og hvor han sov, var han frygtelig plaget af rotter! Efter en forfærdelig nat, rejste han sig og lovpriste Gud og takkede for sin frelse. Det gør han med solsangen, hvor han priser broder sol og søster måne, og hele skaberværket!

Frans' møde med sultanen – fresco af Giotto i Francesco-basilikaen, overkirken!

Frans havde gjort flere forsøg på at komme på evangeliseringstur til Mellemøsten. Det lykkedes ved tredje forsøg. Det er midt i korstogenes tid. Den almindelige overbevisning blandt de kristne var, at muslimerne var gudløse fjender, som skulle hugges ned. Frans har vel været præget af denne tankegang. Men alligevel kunne han ikke komme overens med den. Muslimerne var vel også skabt af samme Gud som de kristne? Frans prædikede altid kærlighedens evangelium, og med sit liv vidnede han om det. Ifølge Giottos billede udfordrede sultanen Frans til en ildprøve, altså: den der kunne gå gennem ild, troede på den stærkeste Gud. Det blev ikke til noget. Men Frans fortæller om Guds forunderlige skaberværk, og den prædiken blev sultanen meget betaget af. Han og Frans forstod hinanden. De blev venner. Og Frans kunne med fred forlade Sultanen, som ellers var truet af de kristne korsfarere!

Broder Theodor understreger for os, at Frans er model for dialog. Dialog er samtale – ikke diskussion. Man skal ikke overbevise andre om sin tro, men leve den, være fyldt af den, fortælle om den!

Uden for klostret San Damiano, så vi denne statue af Sr. Clara. Det fortælles, at en hær af fjendtlige muslimer var på vej mod Assisi! Sr. Clara stillede sig ud med monstransen og bad ikke blot for nonnerne i klostret, men også for Assisi by. Det fortælles at stråleglansen fra monstransen var så stærk, at den fjendtlige hær undlod at angribe, så både kloster og Assisi blev reddet fra overfald!

Frans prædiker for fuglene – fresco af Giotto
I Francesco-basilikaen, overkirken!

Broder Theodor har en dejlig tolkning af billedet: Frans fortæller fuglene om deres mange privilegier. De skal ikke så eller høste, de skal ikke tænke på, hvilke klæder de skal bære. Gud sørger altid for dem. Derfor er det deres pligt bestandigt at prise og takke Gud med deres sang og på den måde være til glæde for mennesker og vidne om Guds forunderlige skaberværk!

Vi besøgte også KLOSTERET "EREMO DELLE CARCERI" på bjerget Monte Subasio. Midt på bjerget er der et helligt område, hvor Frans ofte søgte hen for at meditere. Der er en del huler, og Frans sad i disse huler. Det samme gjorde de, der fulgte ham. De sad i hulerne for at få nye kræfter og for at åbne sig for Guds kærlighed. Det var rørende at besøge det gamle lille kloster, som er der endnu! Der var smukt og stille på bjerget. Et godt sted til rekreation!

Vi var også en dag i middelalderbyen Gubbio, hvor Frans og brødrene en overgang søgte tilflugt, fordi de mødte så megen modstand omkring Assisi. En legende fortæller, at borgerne i Gubbio var meget plaget af en ulv! Frans får talt med ulven og indgår en pagt med den, at hvis bare borgerne vil sørge for at den får mad, skal den nok lade dem være i fred!!

Bebudelsen (La Verna)

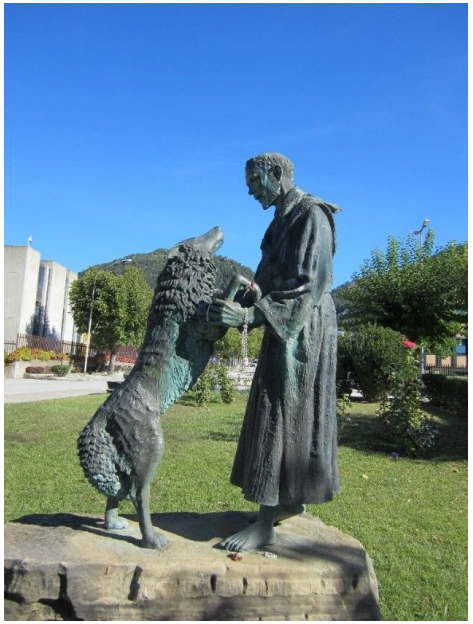

Det var fantastisk at besøge La Verna. Ca 2 timers kørsel fra Assisi, højt på et bjerg – ca 1300m - ligger et stort kloster La Verna. En rigmand, grev Orlando af Chiusi, var betaget af Frans´prædiken og tilbød ham et stykke jord på dette bjerg. Frans havde ofte brug for at trække sig tilbage til øde steder for at meditere og bede til Gud. Mens han var på bjerget i 1224 – altså to år før han dør - mediterede han så meget over Jesu korsfæstelse, at han får et syn af den korsfæstede, og fra hans sårmærker kommer ligesom stråler der gir Frans sine stigmata – sårmærker!

På bjerget findes i dag et stort franciskaner-kloster, som rummer tre kirker, der alle er udsmykket med kunstværker i keramik af den florentinske kunstnerfamilie della Robbia. Disse keramik friser er meget smukke! Her er Bebudelsen, hvor Maria svarer på englens budskab om, at hun skal føde Den Højestes søn: "Det ske mig, som du vil", svarer hun!

La Verna besøges i dag af mange pilgrimme, som mødes med Franciskanernes fredshilsen: Må Gud give dig fred!

På Vej mod La Verna læste Gunnar fra Johannes Jørgensens beretninger om Frans liv!

De Vise mænd (Ravenna)

Endnu et højdepunkt på Assisi-turen var at besøge Ravenna. Der er ikke mindre end 8 kirker i Ravenna med fantastiske mosaikker fra det 6. årh. Vi besøgte Sant'Apollinare Nuovo og Sant'Apollinare in Classe! Førstnævnte kirke havde smukke, smukke mosaikfriser i hele kirkens skib.

I sidstnævnte var hele koret dekoreret! Det var så stort og smukt at se disse gamle mosaikker!

En lille betragtning over mosaikken frisen i venstre side af kirkerummet i Sant'Apollinare Nuovo:

Øjnene fanges let af de tre forrest i frisen. Det er de tre vise mænd på vej med gaver til det lille Jesus barn. De er i bevægelse – de løber nærmest afsted – ser ikke ud på os, der ser på billedet, men har kun øje på Kristus, som troner på sin mors skød! I modsætning til alle de hellige kvinder – 22 i alt med deres navne nævnt! – de ser alle ud på os og er ikke på samme måde i bevægelse. De vise mænd har røde huer på – de ligner nissehuer – jeg har læst, at det er huer fra Frygien som tegn på, at de vise mænd kommer langvejs fra! Jeg tror, det er et helt optog, som vi alle inviteres med i!

Stort var det at gå til søndags gudstjeneste i San Francesco kirken. Gudstjenestens første salme var Almagts Gud velsignet vær! Så følte vi os hjemme! Vi sang også en meget kendt Taize salme! Ellers forstod vi jo ikke så meget. Men betagende var det at kirken var fyldt med kirkegængere som sang med og som var meget aktive med i gudstjenesten med læsninger og korsvar! Det kan vi godt lære noget af i folkekirken! Det gør mig ondt at vi stadigvæk ikke som katolikker og protestanter kan have fælles nadver!

Frans er hele Italiens skytshelgen! Frans døde om aftenen d. 3. okt. 1226!

Nu er det Sct. Franciscus dag d. 4. okt. som fejres, som en stor folkefest i Assisi. På skift bringer regionerne olie til Frans grav. I år skulle olien komme fra regionen omkring Napoli. Allerede om aftenen d. 3. begyndte festlighederne med gratis pizza på byens pladser – og med musik og dans på torvene!

D. 4. oplevede vi et stort optog fra Piazza del Comune ned til Basilica di San Francesco! I optoget var der masser af skolebørn og byernes honoratiores! Kl. 16 var vi med til en af tidebønnerne i Sct. Francesco Basilikaen i underkirken, hvor kirken var stop fyldt og hvor én af kardinalerne prædikede – efter gudstjenesten gik man i optog ud af kirken og op til overkirken. Her velsignede kardinalen Assisi, Italien og hele verden! Og så skulle alle ind i i kirken for at få olivengrene med hjem! Vi var godt forberedte af Susanne, at her gjaldt det bare om at skubbe og mase sig frem!

Interessant og en god oplevelse, var det at

erfare, hvordan mennesker fra alle samfundslag og aldre, mænd som kvinder var aktive med i denne højtidelighed! Kan ikke komme i tanke om en lignende kirkelig fest i Danmark, som kan samle så bredt!!

Til slut et par ord om besøget i et museum, hvor man bliver mindet om at biskop Nicolini hjalp hundredvis af jøder i årene 1943-44! Jøderne blev skjult i klostre og i bispegården!

Jeg har et par citater fra stedet, der siger meget om formålet med museet: *"If to understand is impossible, to know is necessary because what happened can return. The conscience can be once again seduced and obscured – also ours." "To save from oblivion theses stories, to cultivate the Memory, is still to day a precious vaccine against indifference and helps us, in a world so full of injustices and sufferings, to remember that each of us has a conscience. And one can use it."*
(Litina Segree, survivor of Auschwitz!)

Tusind TAK for turen!

Ida Kongsbak

tidligere missionær i Tanzania og sognepræst i Avedøre

Ida og Hans højt oppe (på Subasio-bjerget)

Den dybe meningsfuldhed midt i det dybt anderledes

Af Hans Raun Iversen, tidligere lektor i praktisk teologi leder af Center for Kirkeforskning på Københavns Universitet.

Den sidste aften på La Verna på efterårets Assisitur sagde jeg lidt om, hvorfor jeg havde været glad for at være med. Jeg kan her samle op på det i følgende punkter, hvor de første er gentagelser af, hvad Ida allerede har sagt i sin rejseberetning.

For det første er det meget prisværdigt, at Assisi-Kredsen gennem så mange år har udviklet så perfekt en tur med flot samspil mellem form og indhold. Katolikker siger sommetider, når man roser deres solide byggestil: ”Ja men, de her bygninger skal jo gerne stå her også om 1000 år.” Så længe holder Assisi-Kredsens turkoncept næppe. Men den er et godt eksempel på, at trofasthed og vedholdende arbejde giver helt anderledes frugter end al den omstillingsparathed, som markedssamfundet kræver af os.

For det andet er det svært ikke at tilslutte sig lovprisningen af turens ledere: Jeg begynder med Eva, som synger, så selv jeg kan synge med på så at sige det hele. Det er virkelig en luksus at have så flot en forsanger til alle genrer af sang. Gunnar, som jeg har kendt siden 1970, oplevede vi som lige så mild, som han er rund, og lige så klog, som han er rolig. Og så er han utrættelig som guide, men modsat mange andre af slagsen er han ikke til at blive træt af at høre på. Susanne har vi hidtil kun kendt fra megen omtale fra vores sommerhusnabo, Frederik Hjerrild. Nu fik vi hende oplevet i kød og blod. Hun er virkelig lige på grænsen til det overjordiske, især når hun leger med prøvesøstrene til klosterets og Assisikredsens festaften, som Frederik vist nok også mener. Endelig var det en glæde at opleve en anden halvgammel bekendt, lederaspiranten Ellen Gyllling. Hun medvirkede især som liturg og hviler flot i gudstjenesten, sådan som gode præster gør det.

For det tredje er der alle de store oplevelser og indsigter, som Ida har beskrevet dem langt bedre end jeg kan. Har jeg ikke samme kapacitet som Ida, når det gælder om at kapere store oplevelser og forbinde dem med flittig læsning, så er vi enige om, at her som så tit må man følge reglen om ”naivitet af anden grad”: Man må tage de store historier og billeder, som de fremtræder, og se hvad de nu kan sige én, akkurat som når kristne læser Bibelen. Vi ved udmærket, at traditionerne kan være udbyggede ganske meget i historiens løb, men det er just sket for opbyggelsens skyld

Byen Assisi er selvsagt noget helt særligt, og når så dertil kommer klosterlivet, er det hele meget anderledes. Fx havde jeg umiddelbart svært ved at forstå de mange, ikke så gamle, franciskanske brødre på La Verna, der holder gudstjeneste og går i procession for at fejre Frans’ stigmata – dag ud og dag ind hele året. Efter en hele uge med mange besøg hos ”helgen her

helgen hisset”, var jeg ved trænge til at komme hjem til dagligdagen med børn, børnebørn og bøger. Vi plejer jo at sige, at reformatorerne gjorde dagligdagen til det nye klosterliv. Og sådan er det vel for de fleste af os uden for klostrene. Vi holder mest af hverdagen, som Dan Turèll sagde det. ”Nåden er din dagligdag, hverdagen det nære” synger vi gerne med Møllehave.

Kommet så langt ud af min protestantiske tangent, begyndte jeg så småt at forstå, at klosterlivet *er* munkenes og nonnernes dagligdag. Og er det lige så stærkt og styrende for dem, som hverdagen med arbejde, familie og fritid er for os andre, er det til at forstå, at de kan tjene på deres måde. At deres liv, bøn og liturgi virkelig er en tjeneste for andet og mere end dem selv og deres gudsforhold, er til at få øje på i en tid, hvor det protestantiske hverdagsliv alt for let bliver indlemmet markedsstyret systemræs, hvor der ikke er plads til at tænke på andet end at hænge på ræset.

Mødet med klosterlivet kan få os til at tænke. Igen oplevede jeg det, så stærkt som jeg vist ikke har gjort det siden mine år i Tanzania i 1970’erne, at der kan være noget dybt meningsfyldt i det dybt anderledes og fremmedartede. Sådan er klosterlivet for mig, der jo nok er ærkelutheraner, selv om jeg helst tænker på mig selv som økumenisk teolog, som vist alle andre af de 24 deltagere i turen. Skulle man udfordre Assisi-Kredsen lidt, kunne man jo spørge, om kredsen også kan rekruttere turdeltagere andre end selverklærede

”Meningsfuldheden i det anderledes” - kan både betyde, at blive bekræftet i sin egen tradition og at blive udfordret til at overveje den. Og til at få erkendelse af, at i al forskelligheden, så giver det dog mening, hvad Grundtvig lader os synge: ”på alle folks tunger Guds ord genlød, mangfoldig, men ens i grunden.” (DDS 282), at vi trods anderledesheden dog er ”ens i grunden”, at vi skal søge enheden bag forskelligheden,
Derfor har vi fra redaktionen valgt at illustrere Hans Raun-Iversens artikel med et billede, som ikke er fra Assisi, men fra Rom af et oliventræ, som findes tilsvarende i lutherdommens centrale by, Wittenberg.
På skiltet foran træet står på italiensk, tysk og engelsk:
“Dette oliventræ blev plantet den 23. januar 2011 af kardinal Curt Koch, formand for Det pavelige Råd til fremme af de kristnes Enhed.
Dette træ vil, ligesom træet der blev plantet i Lutherbyen Wittenberg i Tyskland, være et tegn på væksten i fællesskabet mellem Det lutherske Verdensforbund og Den katolske Kirke.”

økumener?

I hvert fald kulminerede turen for mig, da vi var hjemme igen søndag. Først var der søndagsgudstjenesten, som er lidt gammelagtig her på vores nye sted, Hvalsø. For mig var den just den søndag fejende flot og dybt meningsfyldt. Noget lignende skete, da jeg sad og læste om eftermiddagen i udestuen midt i vores have og dens store udsigt ud over bakkerne: Det kom til mig som en hel åbenbaring, at jeg jo sad midt i verdens smukkeste klosterhave. Det minder mig om min kollega Eberhardt Harbsmeier slutning på gudstjenestekapitlet i vores fælles lærebog *Praktisk teologi* fra 1995, som her optrykkes fra bogens s. 286:

"To munke finder i en bog en forjættelse om, at der ved enden af verdens tusind veje er et sted, hvor himmel og jord rører hinanden. Der skulle være en dør, og den, der banker på med rene hænder, vil gå ind og møde Guds herlighed.

Munkene søger orlov for at lede efter denne dør. De vandrer ad tusinde veje i denne verden, gennem alle fristelser, drevet af længslen efter at se Guds herlighed. En dag er de ved målet. Døren var der. Men de turde ikke banke på. Først måtte de være sikre på, at hænderne var rene. Syv dage og nætter var de i fristerens vold, men deres hænder forblev rene.

Så kom morgenen, da deres ønske skulle gå i opfyldelse. Tøvende, som børn juleaften, bankede de på. De lukkede øjnene, da døren åbnede sig. Med lukkede øjne gik de ind. Så åbnede de øjnene, og de ventede at se Guds herlighed. Og se, de befandt sig i cellen i deres kloster, som de havde forladt. På bordet lå en opslået bibel, og det ringede til morgenbøn.

Pointen er klar – men alligevel dobbeltbundet, for det var vigtigt for munkene, at de tog ud, at de brød op, at de søgte udover grænserne – for så at vende hjem. Længslen efter at se Guds herlighed bliver jo ikke bare forkastet, det er tværtimod den, der lærer at se hverdagen med nye øjne."

UDFLUGTEN TIL HELSINGØR

15. september havde Assisi-Kredsen arrangeret en tur til Helsingør,

Først fik deltagerne en god og grundig rundvisning i Vor Frue Kloster og Sankt Mariæ Kirke.

Dette er det bedst bevarede af Danmarks middelalderlige klosterkomplekser.

Bagefter var vi sammen om en hyggelig italiensk frokost.

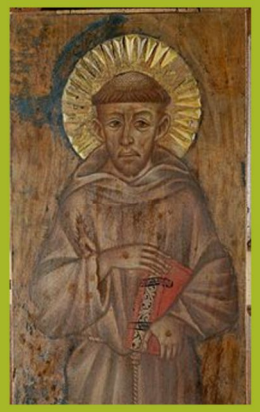

FRANS AF ASSISI I LITTERATUREN

Fortsat fra sidste nummer

I sidste nummer aftrykte vi første del af foredraget, som primært handlede om middelalderens Frans-bøger.
Her fortsættes med et udvalg af dem, som er udkommet i det sidste 150år.

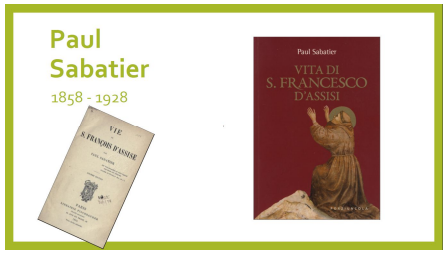

PAUL SABATIER

Vi kommer nu til den Sabatier, som jeg allerede har nævnt. Han var fransk præst og kirkehistoriker og levede fra 1858 til 1928. I 1893 udgav han *Frans af Assisis liv,* en videnskabelig biografi, som byggede på et dybtgående kendskab til kilderne. Den gav ham internationalt ry og også æresdoktorgrader ved flere universiteter, og bogen er oversat til mange sprog. Og den gav tilskyndelse til mange studier af middelalderlige tekster, ikke mindst dem, som vedrørte den franciskanske ordens historie.

For hans sin tid var det et overraskende værk, det var skrevet af en calvinistisk teolog om en helgen. Og hans værk vakte både modstand og tilslutning. Allerede året efter udgivelsen kom hans Frans-biografi på Index, den katolskes kirkes liste over forbudte bøger. Men i Assisi blev han æresborger i 1898, og han har ikke blot haft blivende betydning gennem sin bog, som stadig udgives, men også derved, at han var stifter af et *Internationalt Selskab for Franciskanske Studier*, som stadig eksisterer. Og det uddeler stadig hvert andet år en pris i Paul Sabatiers navn.

Sabatier udgør en treenighed sammen med de næste to, jeg vil nævne, nemlig Johs. Jørgensen og Arnaldo Fortini – også på den måde, at de efter tur besad formandskabet i det tidlige nævnte selskab.

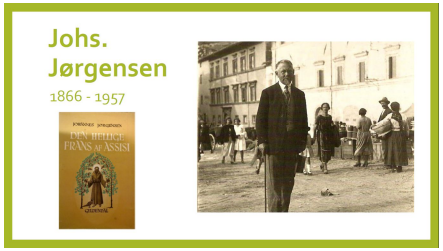

JOHANNES JØRGENSEN

Johannes Jørgensen vil jeg gå lettere hen over, end han fortjener, fordi jeg mener, at I kender ham så godt i forvejen. Stort set alle, som har været med kredsen i Assisi har stået foran hans hus i Via Giovanni Jorgensen, og hørt om hans liv fra han blev født i Svendborg over hans digterliv i den ateistiske kreds i København til en ny opdagelse af troen – denne gang i den katolske udformning – som han havde mødt i Assisi. Han levede fra 1866-1956.

Og to af hans bøger er vi jo stadig vendt tilbage til: hans to hovedværker om Frans.

Den første er Pilgrimsbogen, som han skrev i 1903, efter at have besøgt de vigtigste steder i Frans' liv. Her beretter han dels om de begivenheder, der knytter de enkelte steder til Frans, dels om sine egne oplevelser af stederne og det franciskanske liv, der stadig var knyttet til dem.

Jeg kan da nævne, at da jeg googlede Pilgrimsbogen på nettet, så fandt jeg at den også lå der som engelsk e-bog.

Den anden udkom fire år senere – i 1907, hvor han udsendte sin biografi over Frans – *Den hellige Frans af Assisi*, som i lighed med Sabatiers bog stadig udgives på mange sprog.

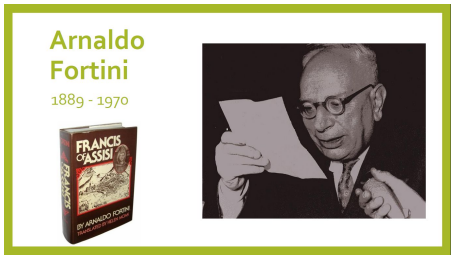

ARNALDO FORTINI

Den tredje i den nævnte trehed er Arnaldo Fortini (1889-1970). I modsætning til de to andre var han indfødt i Assisi. Og ligesom Johannes Jørgensen har han fået en af Assisis gader opkaldt efter sig – oven i købet en af hovedgaderne: det midterste stykke af gaden fra Piazza del Comune til Frans' basilika.

Sabatier har - i hvert fald på nogle kort en Viale Paul Sabatier i Assisi.

Fortini var forældreløs, voksede op på Instituttet for Forældreløse i Assisi, men fik alligevel en akademisk uddannelse som jurist.

Han var ligesom de to andre optaget af Frans' historie – også udtrykt gennem hans mangeårige formandskab for Selskabet for Franciskanske Studier og som forfatter til et stort værk om Frans: *Ny levnedsskildring af Frans af Assisi* (1926) – men både bogen og hans levnedsløb viser, at hans interesse ikke blot var Frans men i lige så høj grad Assisi. Fra 1923 var han igennem 20 år podestà, borgmester i byen – og det må indrømmes derfor per definition medlem af fascistpartiet,

men han kunne efter den fascistiske periode genvælges som repræsentant for det kristendemokratiske parti.

I egenskab af borgmester kæmpede han for sin by, ikke mindst i de sidste krigsår, hvor han gjorde alt for at redde den for krigens ødelæggelser, da kampen stod mellem den vigende tyske hær og de allierede, som trængte frem sydfra. I den forbindelse fik han anerkendt Assisi som hospitalsby for de sårede tyske soldater, så den var sikret mod krigshandlinger. Fra 1920 var han formand for den gamle videnskabelige selskab *Accademia Properziana del Subasio* og fra 1932 for *Det internationale selskab for franciskanske studier*. Det var også ham, der i 1927 fik genoplivet den middelalderlige forårsfest Calendimaggio.

Derfor er hans Frans-bog fra 1926 også så meget forskellig fra Sabatiers og Johs. Jørgensen. Den er meget større og er fuld af diskurser og svinkeærinder. Det er tydeligt, at han er ikke blot interesserer sig for personen Frans, men i lige så høj grad for hans by, så den skildrer også mange ting, som ikke har direkte tilknytning til Frans, fx historien om Den hellige Rufinus, som i begyndelsen af 200-tallet bragte kristendommen til Assisi, hvor han blev biskop og siden martyr.

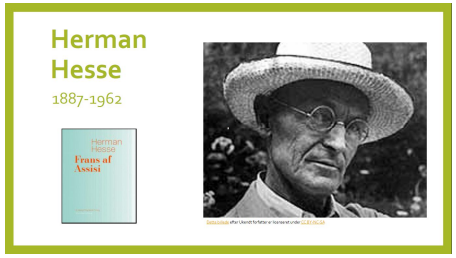

HERMAN HESSE (1887-1962)

Vi kommer nu til en række bøger, som er interessante af en ganske bestemt grund – nemlig at de er skrevet af anerkendte forfattere, som er kendt for helt andre ting. Vi kunne jo inddrage Johs. Jørgensen i denne række, han som var blandt de mest anerkendte digtere i sin samtid.

En anden var den tyske nobelpristager Herman Hesse, som mest huskes for romanen Steppeulven, som mange år efter sin udgivelse blev en slags bibel for ungdomsoprøret og for eksperimenterne med narkotiske stoffer i 68 og årene efter. Men Hesse skrev allerede i 1904 – som 17-årig - en bog om Frans af Assisi, som for nogle år siden blev udgivet af Kristeligt Dagblads Forlag i dansk oversættelse. Det, som han særligt så i Frans, var hans fattigdom, at besiddelsesløsheden var den eneste mulighed for indre frihed. Og så så han i Frans også en naturfølelse, som tiltalte ham meget.

Og så har nok kunne spejle sig i Frans' opgør med faderen, da han i puberteten kom i stærk konflikt med sine pietistiske forældre og følte sig forstødt af faderen.

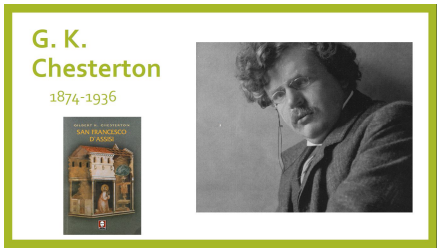

G. K. CHESTERTON (1874-1936)

Den engelske forfatter Chesterton, der døde i 1936, var ligesom Johs. Jørgensen konvertit til den katolske kirke. Meget af

hans forfatterskab forsvarer hans katolske tro, som havde vakt stor sensation, da han i 1922 i en alder af 48 konverterede. Han er bedst kendt for sine fortællinger om den katolske præstedetektiv Father Brown. En del af disse fortællinger bruger Chesterton til at afsløre, at det netop er, når troen forsvinder, at overtroen og tendensen til at løbe efter lygtemænd kommer ind. Mennesker hidser sig op til at opfinde de mest fantastiske overnaturlige forklaringer på forbrydelser og uforklarlige hændelser, som Father Brown så til slut afslører har en ganske rationel forklaring. Chesterton har vel følt en trang til at vise, at troen kan forenes med det rationelle.

I den forbindelse kan også ses hans bog om Frans af Assisi, som han udgav året efter sin konvertering. Han begynder med at opremse to forkerte og én rigtig måde at skildre Frans på.

Den første forkerte er at skildre ham ud fra alt det, som giver mening for et moderne sekulært menneske, at han på mange måder var foregangsmand for noget, som vi lægger vægt på i dag.

Den anden er, at se ham udelukkende ud fra den religiøse side, ukritisk skildre alt det, som er uforståeligt for moderne mennesker.

Chesterton vælger en tredje vej. Han fastholder at Frans med sine "moderne" ideer og sine uforståelige middelalderlige tanker er den ene og samme person. Derfor må vi begynde med det, som giver mening for os, og så med det som udgangspunkt se på det, som vi ikke forstår, og prøve at undersøge, hvorfor det gav mening for Frans.

Også når han skriver om Frans, så vil han forene det religiøse og det rationelle.

Det er nok ikke tilfældigt, at Chesterton også har skrevet en bog om den, der mere end nogen anden forsøgte at skabe et rationelt system ud af troen, den store teolog Thomas af Aquinas.

Nikos Kazantzakis
1883-1957

NIKOS KAZANTZAKIS (1883-1957)

Vi kunne sagtens slutte med at nævne de mange danskere, som i de senere år har skrevet bøger om Frans. Vi har en del gode bøger i vores bogbod. Men jeg vil hellere slutte med en række forfattere, som ikke opfattes som specielle kristelige. Og så har de alligevel har været dybt engagerede i Frans' vidnesbyrd.

Nikos Kazantzakis fra Kreta var i den grad forkætret af den græsk-ortodokse kirke, at han ikke engang kunne blive begravet på kirkegården. Danskerne kender ham nok især for filmatiseringen af hans bog *om Zorba, grækeren*. Men han har også skrevet en bog som *Den evige Vandring Opad*, som er en slags meditation over lidelseshistorien.

Men han har også skrevet Min Frans af Assisi.

Det er "min Frans", fordi bogen understreger det personlige perspektiv på Frans, det er vigtigere for ham end den historiske nøjagtighed. I den bog lader han broder Leone fortælle, og derfor får bogen en tone af hans hengivenhed over for sin mester. Og det som tæller for Kazantzakis er at vise den kærlighed, som strømmer ud fra Frans' lille skikkelse.

Ignazio Silone
1900-1978

IGNAZIO SILONE (1900-1978)

Jeg vil nu nævne et par forfattere, som i virkeligheden slet ikke har skrevet bøger om Frans, men alligevel bøger, som jeg synes hører med i denne sammenhæng.

Den første er Ignazio Silone. Han var en socialistisk og antifascistisk forfatter, som især er kendt for sin roman om undertrykkelsen af de syditalienske småbønder og landarbejdere, *Fontamara*. Han var kritisk overfor det italienske klassesamfund, som det bidende skildres af en af personerne i Fontamara, som vil skildre, hvordan verden er indrettet:

Oven over alting er Gud, himlens herre,
så – det ved enhver - kommer fyrst Torlonia, jordens herre,
så kommer fyrst Torlonias vagter;
så kommer fyrst Torlonias vagters hunde,
så kommer der ingenting,
og så kommer der ingenting,
og så kommer ingenting,
og så kommer landarbejderne,
og så er der ikke mere.

Silone var meget optaget både af den socialistiske tanke, og af den kristne tro. Men han fandt sig ikke tilrette i systemerne. Han kaldte sig "socialist uden parti og kristen uden kirke".

Og det skrev han et skuespil om: *En fattig Kristens eventyr* – den kunne jo godt have været om Frans, man hans hovedperson er en anden, nemlig pave Celestino V, en fattig eremit, som blev valgt til pave i 1294, men som et halvt år senere abdicerede, fordi systemet og hans opfattelse fattigdommen a la Frans ikke kunne forenes, og han vender tilbage til sit eremitliv.

En sådan franciskansk skikkelse bliver for Silone et udtryk for hans egne forhold til partier og kirker.

Dacia Maraini
1936-

DACIA MARAINI

Dacia Maraini (født 1936) er en af Italiens fremmeste kvindesagsforfattere. Og i den egenskab har hun selvfølgelig ikke skrevet om Frans, men om hans kvindelige modstykke, Klara. I bogen møder vi først Marainis modvilje mod at tage dette emne op, inden hun endelig opdager, at Klara netop er interessant. For hun er netop en, der ikke har ladet sig underkue af mændene dominans. Hun sætter sig aktivt op imod familiens ægteskabsplaner, og hun modstår pavens pres for, at hun og hendes søstre skal have en eller anden form for sikret indkomst. Hun kæmper for og holder sig i live gennem mange års

sygdom, indtil hun endelig får paven til at underskrive det eneste privilegiebrev, hun ønskede. Det var det, som sikrede, at hun og hendes søstre måtte leve i den dybeste fattigdom. Så kunne hun lægge sig til at dø.

Derfor har hendes bog en undertitel under Klaras navn: *En lovprisning af ulydigheden.*

DARIO FO (1926-2016)

Det er måske ikke så overraskende, at Dario Fo har skrevet om Frans, denne samfunds-kritiske komiker har jo ikke sparet kirke og kristendom for satire. Men måske er det mere overrakende, at Fo ikke behandler Frans satirisk, men vel i virkeligheden finder en åndsbeslægtet person i ham. Fos bog hedder Den hellige Gøgler, Frans. Også Fo selv har jo været en gøgler.

I et forord åbenbarer Dario Fo, at inspirati-onen til bogen var, at den nyvalgte pave som den første nogensinde tog navnet Francesco, og at det så ud til, at han ville efterfølge Frans' livsstil langt hen ad vejen. Den lille fattige Frans var i stand til at ændre selv det paveembede, som med sin magt, rigdom og hofceremoniel var så langt som vel tænkeligt fra ham og hans liv.

Dario Fo har i sin lille bog på sin sædvanligt burleske måde fortalt dette. Det er ved den lejlighed, hvor Frans kommer til pave Innocens d. 3. for at få godkendt sin orden og dens regel. Efter at paven har sagt ja, begyn-der han at trække lidt i land, Frans' brødre skal ikke leve i den dybe fattigdom.

Men Frans henviser til, at sådan levede Jesus selv. Men paven indvender, at med Jesus var det noget andet, han var Guds Søn og kunne gøre undere, så han havde altid en måde at skaffe sig det fornødne på. Og han henviser til, at Jesus i ørkenen kunne bespise de mange mennesker med en smule brød og fisk.

Og paven fortæller historien med sine egne detaljer. Drengen kommer med sin fisk og hvordan mon den lugter, efter at han har båret rundt på den i sin madpose i ørkenen i tre dage? Men Jesus kaster brød og fisk op i luften, og ned igen vælter mængder af brød og fisk, som lugter aldeles friskt. Og folke-mængden spiser og udbryder: "Hvor er det godt! Hvilken smuk religion det her er!"

Og Frans siger til paven efter denne måde at fortælle bibelshistorie på: "Det er jo dig, der i virkeligheden er gøgler, ikke mig".

I mødet med Frans kommer selv en pave til at ligne ham lidt. Eller for at vende tilbage til bogens indledning – selv en pave kan kalde sig Frans og lade sig inspirere af ham.

AFSLUTNING

Jeg hørte på et tidspunkt et interview med den kendte italienske middelalderhistoriker og Frans-forsker, Chiara Frugoni. Der sagde hun, at efter Frans' død fik kirken ham hurtigt lavet om fra en, som man skulle efterligne, til en, som man skulle beundre.

Og det er jo klart, at mange af de bøger, som er skrevet om Frans, har tjent dette formål. Det har fremhævet ham som helgen, altså en der var ophøjet over almindelige menensker, og som vi slet ikke kunne leve op til at efterligne. I virkeligehden var det vel også det, som i ordenens tidlige historie var stridsspørgsmålet mellem konventualer og spiritualer.

Vi kunne måske i den sammenhæng fremdrage det lutherske bekendelsesskrift, den augsburgske bekendelse, og dets syn på helgener.

Her står der, at det rette evangeliske syn på helgener er, at der "højtideligt kan tales til de helliges ihukommelse, for at vi kan *efterligne* deres tro og gode gerninger". Men der er også et fejlagtigt syn på helgener iflg. de evangeliskes opfattelse: "skriften lærer os *ikke at anråbe de hellige eller bede de hellige om hjælp*, fordi den fremstiller Kristus for os som den eneste midler, forsoning, yppersteræst og talsmand."

Da Innocens d. 3. godkendte ordenen, så var det iflg. legenden på grund af en drøm, at Frans kunne opretholde den vaklende kirke. Den drøm var vel også en måde at fortælle om pavens gustne overlæg i forbindelse med at give denne uventede godkendelse. Han kunne bruge Frans til at styrke kirkens stilling ved at holde de mange menensker med samme fattigdomsidealer indenfor kirken, i stedet for at de forlod den til fordel for fx katarerne og valdeserne – bevægelser som var et stort problem for kirken på Frans' tid. I modsætning til dem, så udtrykte Frans jo netop sin store loyalitet overfor den katolske kirke.

Frans var på den måde ikke en oprører. Men var han det ikke alligevel – gennem sin levevis? Han udtrykte sin loyalitet med sine ord, men i hans måde at leve på var der jo alligevel en protest imod meget af det, som prægede kirken, at den skikkede sig alt for meget lige med denne verden.

Derimod forsøgte Frans at leve op til Paulus ord fra romerbrevet om at stille sig selv til rådighed for Gud, hvilket er den sande gudstjeneste, i stedet for at være konforme med denne verden. (Rom. 12, 1 -2).

Og der er tilsyneladende også mange, som har forstået dette. Her synes jeg, at det er interessant at se de mange forfattere fra det sidste århundrede, som har skrevet om Frans.

Det er jo netop for en del mennesker, som har oplevet et stort brud i deres egen til-

værelse, lige så radikalt som Frans' brud med faderen.

Vi kan nævne Johs. Jørgensen, som gjorde op med sin plads som en af Danmarks toneangivende moderne digtere for at blive katolik. *"Og venner må du slippe, de går en anden vej, og miste navn og ære ..."*

Og så er der de forfattere, som jo på den ene eller den anden måde har haft et anstrengt forhold til den kristne kirke. Det, de så ikke har fundet i institutionen, har de fundet hos Frans.

Nikos Kazanzakis kunne ikke blive kirkelig begravet af den ortodokse kirke – men har alligevel skrevet en af de bedste bøger om Frans: "Min Frans af Assisi". Og vi har også nævnt Dario Fo.

Frans var nok loyal overfor kirken, men han var ikke konformist. Der var i høj grad forandring og nybrud i ham. Han var ikke agitator, der råbte på fornyelse, men han skabte et eksempel på forandring og fornyelse i sit liv.

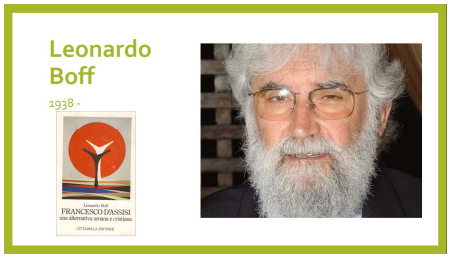

Blandt mine bøger er der en, som jeg ikke har fået læst, så jeg kan kun forholde mig til titlen. Forfatteren er Leonardo Boff, en af de sydamerikanske befrielsesteologier. Hans bog hedder:

Frans af Assisi, et menneskeligt og kristent alternativ.

Og det er jo det han var og er.

Ny bog

Jørgen Nybo Rasmussen har gennem årene haft en stor interesse for broder Jakob, måske bror til Christian II, sidste leder af gråbrødrene i Danmark på reformationstiden og sandsynligvis forfatter til "Gråbrødrenes uddrivelseskrønike". Efter at reformationen fordrev ham fra Danmark blev han missionær i Mexico og indianernes fortaler. Nu har Jørgen Nybo Rasmussen udgivet en bog om hans levnedsløb:

BRODER JAKOBS LIVSVEJ
Fra Danmark til Mexico

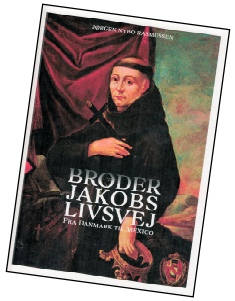

Assisi-Kredsen
Marianne Plum
Teglværksgade 3,1.th.
DK-2100 København Ø

Returneres ved varig adresseændring

POST B
PP DANMARK

BESTYRELSEN

Gunnar Bach Pedersen, formand
Bjerggården 20, 4.tv., 2635 Ishøj
tlf 23 60 82 70
gbp@assisi-kredsen.dk

Marianne Plum, sekretær
Teglværksgade 3,1.th, 2100 Kbh Ø
tlf 20 28 25 03
plum@assisi-kredsen.dk

Bo Høgh Rasmussen, kasserer
Ved Bellahøj Nord 3A, 2700 Brønshøj
tlf 30 50 87 04
bohoegh@gmail.com
Ny Bankkonto:
reg. nr. 5361 konto nr. 0262776

Frederik Hjerrild
Dirch Passers Allé 17, 3.th.,
2000 Frederiksberg
tlf 61 79 50 55
frederikhjerrild@gmail.com

Susanne Gram Larsen
Mathilde Parken 5, st.th., 3400 Hillerød
tlf. 48 26 23 89
sglarsen@mail.dk

Eva Rungwald
Løvevej 10, 2610 Rødovre
tlf 36 41 33 96 ditrung@privat.dk

Gert Ryom-Hansen
Vennemindevej 2, 2.th., 2100 Kbh Ø
tlf 61 46 73 70
gertryomhansen@gmail.com

Johan Petersen
Kulsviervej 95 B, 2800 Lyngby
tlf 28 71 94 15
johanaapetersen@gmail.com

Finn Günther
Knudskovparken 87B, 4300 Holbæk
64 65 05 40
finn@famgunther.dk

Nyt fra Assisi-Kredsen
ISSN 1395-8798

NYT FRA ASSISI-KREDSEN
redigeres af
Marianne Plum (ansv) og Gunnar Bach Pedersen
Henvendelser vedr. bladet: nyt_fra@assisi-kredsen.dk

Assisi-Kredsen på Internet: www.assisi-kredsen.dk
Søg på Facebook efter: Assisi-Kredsen